

Forum socijalna demokratija
Vizije i opcije za JIE

6

Socijalna pravda za 21. stoljeće

- Novi putevi ka slobodi, pravednosti i solidarnosti
- Socijaldemokrate Njemačke formuliš odgovore na izazove 21. stoljeća

FRIEDRICH
EBERT
STIFTUNG

Šta predstavlja socijaldemokratija u svetu globalizacije danas?
Šta predstavlja socijalna demokratija?

Da li je zainteresovanost građana za politiku još uvek prisutna u dovoljnoj meri? Da li je moguće ponovo je probuditi?

Koje konkretne politike su se pokazale kao moguće za realizaciju?
Koliko su one bile uspešne?

Ova i ostala pitanja su značajna u svim delovima sveta. Serijom publikacija „**Forum Socijalna demokratija – vizije i opcije za jugoistočnu Evropu**“ Fondacija Fridrih Ebert želi da pruži svoj doprinos raspravi o tim temama u jugoistočnoj Evropi. Publikacije prati internet forum (www.forum-socijal-democracy.org). Pozivamo sve čitaoce da se aktivno uključe u ove rasprave.

Friedrich Ebert Stiftung

Predstavništvo Beograd
Simina 1
11 000 Beograd
Srbija i Crna Gora

Friedrich Ebert Stiftung

Predstavništvo Sarajevo
Sumbula Avde 7
71 000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina

Friedrich Ebert Stiftung

Predstavništvo Zagreb
Praska 8
10 000 Zagreb
Hrvatska

- Tekst je objavljen i na makedonskom, albanskom, bugarskom i rumunskom jeziku
- Sve tekstove možete pronaći na internetu www.fes.org.yu

Novi putevi ka slobodi, pravednosti i solidarnosti

Socijaldemokrati Njemačke formulišu odgovore na izazove 21. stoljeća

U aprilu 2006. godine predsjedništvo Socijaldemokratske partije Njemačke predstavilo je osnovna načela na putu ka novom programu SPD-a /Leitsätze auf dem Weg zum neuen Grundsatzprogramm der SPD/. Upoznajte se sa skraćenom verzijom „Osnovnih načela“.

Socijalna pravda za 21. stoljeće

Osnovna načela na putu ka novom programu SPD-a

.... Zadatak socijaldemokratije danas je da razvija ideju socijalne pravde za 21. stoljeće, da u odnosu prema pojedinačnim ekonomskim interesima jača demokratiju i da se pobrine za razvijanje potencijala našeg društva i njegovih ljudi.

Prvi program SPD-a u 21. stoljeću mora ... dati nove odgovore: nove odgovore na izazove evropeizacije, globalizacije i socijalnih, demografskih i tehničkih promjena. Živimo u eri neistovremenosti. Nastaje nešto novo, a staro samo postepeno gubi na značaju.

Novi odgovori na izazove evropeizacije, globalizacije i socijalnih, demografskih i tehničkih promjena.

Ne uzdamo se u pasivno prilagođavanje promjenama, nego u njihovo aktivno stvaranje i izradu.

Egzistencija vrlo različitih tržišnih ekonomija i socijalnih država na svijetu i u Evropi jasno pokazuje da na nacionalnom nivou i danas još ima dosta slobodnog prostora za njihovo stvaranje i izradu. ...

Kao ljevičarska narodna partija u Njemačkoj vodimo diskusiju o novom programu za cjelokupno društvo i sa cijelim društvom. Želimo se uvezati sa svim onim koji podržavaju vrijednosti i ciljeve socijalne demokratije, a, sigurni u sebe, ulazimo u diskusiju sa onim koji zastupaju drukčije mišljenje. Sa njima ćemo voditi ofanzivnu konkurentsku borbu za bolje ideje za Njemačku. Tržišni radikali formulišu jedno nepošteno obećanje koje egoizam pojedinca uzdiže na poziciju principa. Danas smo na poseban način izazvani idejama i razvojem čiji je cilj da se država oslabi i postane vrijedna prezira i da se radikalizira tržišna privreda. Konzervativci ignorišu činjenicu da je društvo slobodnih i jednakih ljudi moguće samo tamo gdje politika, koja ostavlja prostora za slobodno formiranje, stvara uvjete za nastanak jednog takvog društva. Ljevičarski po-

pulisti, pak, ne poštuju želju ljudi za slobodom i opsjenarski manipulišu sa mogućnošću napuštanja stvarnosti promjena. ...

U ovoj ranoj fazi 21. stoljeća u prvom redu bitno je da se uspostavi jedinstven stav o tome u kakvom društvu hoćemo živjeti i kojih se zadataka u prvom redu moramo latiti. Za nas su pri tome tri projekta od posebnog značaja:

- Moramo formirati globalizaciju, novu Evropu politički ojačati i socijalno razviti.
- Moramo obnoviti Socijalnu Tržišnu Privredu na osnovama fer konkurencije i inovacija.
- Uzdamo se u novu ideju socijalne države koja djeluje preventivno.

Osnovne vrijednosti socijalne demokratije

... Isto dostojanstvo i ista sloboda za sve ljude polazište su i cilj našeg političkog djelovanja. Socijaldemokrate teže ka društvu u kojem svaki čovjek može u slobodi razvijati svoju ličnost. Ljudsko dostojanstvo ne zavisi od njegovog učinka i koristi.

Socijaldemokratija je slobodarski pokret. Bez slobode pojedinca u smislu samoodređenja koje snosi socijalnu odgovornost ne može postojati slobodarsko društvo. Istovremeno, za slobodu pojedinca, sa svoje strane, postoje društveni preduvjeti. Sloboda ne znači samo biti slobodan od prisile, nego je prije svega sloboda strukturisanja i određivanja vlastitog života. Jer samo ako ljudi imaju pristup javnim dobrima kao što su obrazovanje i informacije i ako uživaju u dostatnoj materijalnoj sigurnosti, u stanju su da žive slobodnim životom.

Pravda zahtijeva da svi ljudi, bez obzira na njihovo porijeklo, spol ili pripadnost određenoj generaciji, imaju mogućnost da učestvuju u preduvjetima i sredstvima života koji sami određuju i za koji sami snose odgovornost. Pravedno učešće u prvom redu znači imati izjednačene šanse. Stoga je ono ostvareno tek tamo gdje svaki čovjek uvijek nanovo dobija mogućnost da vodi život za koji će sam snositi odgovornost, dobija mogućnost da sudjeluje u obrazovanju, u radu i u mogućnostima koje društvo pruža. A pravedna podjela društvenog blagostanja ima za cilj poboljšanje mogućnosti sudjelovanja i životnih šansi za sve ljude u našem društvu. Pravda zahtijeva da se obezbijede ista sloboda i isto dostojanstvo za sve ljude – neovisno o njihovom dotičnom doprinosu zajednici. Pravda, međutim, zahtijeva isto tako i priznavanje njihovih različitih doprinosa zajednici.

Solidarnost je spremnost ljudi i grupa da se, i mimo pravnih obaveza, aktivno i dobrovoljno zalažu jedni za druge. Ovdje je riječ o zauzimanju za slabije, ali istovremeno i o spremnosti svih ljudi da se aktivno zalažu za predmete koji se tiču zajednice. Ova spremnost ljudi na zajedništvo temeljna je za naše društvo. Naša socijalna država je organizovana solidarnost. Jedino će se ona zajednica čiji su pripadnici sposobni i spremni na solidarnost pokazati dorasla budućim izazovima. No, sposobnost i spremnost na solidarnost ne dolaze sami od sebe i ne mogu se iznuditi. Naprotiv, solidarnost se našem društvu iz dana u dan mora uvijek nanovo naglašavati u procesu razumijevanja. U uvjetima individualiziranog društva sa njegovim različitim načinima života solidarnost koja se aktivno živi istovremeno postaje teža i važnija.

Odlučujuća je spoznaja da se osnovne vrijednosti slobode, pravde i solidarnosti međusobno uslovljavaju, dopunjuju i ograničavaju.

Odlučujuća je spoznaja da se osnovne vrijednosti slobode, pravde i solidarnosti međusobno uvjetuju, dopunjuju i ograničavaju. Samo tamo gdje se teži ovim trima osnovnim vrijednostima i gdje se one brane može se svaka od njih pojedinačno ostvariti. Ko ih iskoristi jedne protiv drugih na kraju neće zadovoljiti nijednu od ovih vrijednosti. Ova načelna spoznaja čini razliku između SPD-a i drugih partija u Njemačkoj. ...

Ciljevi socijalne demokratije

Naš cilj: Miran svjetski poredak

Temeljne vrijednosti socijalne demokratije ne zastavljaju se na državnim granicama. Naš je cilj miran svjetski poredak. Znamo da se nacionalni interesi mogu slijediti samo u harmoniji sa našim evropskim i globalnim partnerima. Ujedinjene nacije najvažniji su instrument zajednice naroda za stvaranje mira i stabilnosti u cijelom svijetu. Kako bi bile sposobnije za djelovanje i još više demokratske neizostavna je njihova dalja reforma. Trajno obezbjeđenje mira globalni je zadatak. Njegova je pretpostavka globalna sigurnosna arhitektura koja se bazira na načelima multilateralizma i krizne prevencije mirnim sredstvima. Naš prošireni pojam sigurnosti obuhvata, prije svega, političke, ekonomske, socijalne, ekološke, razvojno-političke i diplomatske strategije. One su djelotvorne i trajne kod preventivnog obezbjeđenja mira. Znamo da i vojna sredstva mogu biti neophodna za obezbjeđenje mira. No, ona se smiju primijeniti isključivo kao posljednje sredstvo, kada su iscrpljene sve druge mjere, striktno u skladu sa međunarodnim pravom i nakon saglasnosti Parlamenta Savezne Republike Njemačke. Državopravnost se mora globalno obezbijediti jačanjem međunarodnog pravosuđa. ...

Trajno obezbjeđenje mira globalni je zadatak. Njegova je pretpostavka globalna sigurnosna arhitektura koja bazira na načelima multilateralizma i krizne prevencije mirnim sredstvima.

Potrebna nam je Evropa kako bismo ovaj nacrt ojačali za svijet sutrašnjice. Ako Evropa uveže svoje potencijale, imat će veliku težinu u svijetu. Mi, socijaldemokrati, želimo aktivno prihvatiti odgovornost da ostvarimo ovaj cilj. Samo vanjskopolitički ujedinjena Evropa može dati djelotvoran doprinos miru i stabilnosti, poštivanju i prodornosti međunarodnog prava i ljudskih prava, može dati doprinos smanjenju i kontroli naoružanja, te suzbijanju siromaštva u svijetu. Stoga se enegrično moraju unapređivati zajednička vanjska i sigurnosna politika, odbrambena i razvojna politika.

Naš cilj: Fer globalizacija

Kada se globalizacija politički uobličava i razvija, to stvara šansu da se u cijelom svijetu poveća blagostanje i pravda i da se omogući da u plodovima tog razvoja sudjeluje više ljudi. Fer globalizacija ima dvojako značenje: više šansi za regije u razvoju, ali i jasna pravila igre za razvijene zemlje i preduzeća koja agiraju na globalnom planu. Idejom Globalne Socijalne Tržišne Privrede hoćemo da međunarodnom kapitalizmu damo jedan novi okvir njegovog poretka. Za ovako nešto neophodni su međunarodna finansijska arhitektura i provođenje socijalnih i ekoloških standarda – unutar mjerodavnih međunarodnih institucija svjetske privrede i putem same svjetske privrede. Bitan odgovor na globalizaciju je unutrašnje i spoljno jačanje Evrope. Ono što nacionalna država više ne može ni pružiti ni ispuniti mora se omogućiti novim oblicima državnosti na evropskom i međunarodnom nivou

Naš cilj: Blagostanje i zaposlenje

Naši su ciljevi blagostanje za sve i učešće svih ljudi u stjecanju dohotka radom. ... Svi ljudi imaju pravo ali i obavezu da svojim radom sebi obezbijede sredstva za život, ukoliko su za to sposobni. Politika koja ne odstupa od cilja da se obezbijedi posao za sve u dinamičkoj privredi i ekonomiji ne može biti usmjerena samo na to da brani sasvim konkretna i već postojeća radna mjesta. Ekonomska politika i politika zapošljavanja u 21. stoljeću bit će uspješna kada kombinuje dva pristupa. S jedne strane na raspolaganju mora stajati dovoljno novih radnih mjesta, s druge strane ljude treba tokom njihove radne karijere podržavati da u svojoj profesiji odgovore zahtjevima koji se stalno mijenjaju. Bolje šanse na tržištu rada osnova su za postizanje cilja jednakosti spolova. ...

Naš cilj: Solidarnost generacija u društvu koje je u skladu sa potrebama djece

Njemačka se susreće sa razvojem stanovništva koji u mnogim oblastima zahtijeva energičnu promjenu u načinu razmišljanja i energičan zaokret.

Našoj zemlji nedostaju djeca. ... Pronaći sredstva i puteve da se ublaže negativna dejstva nepovoljnog razvoja stanovništva prvi je zadatak politike solidarnosti generacija. Ali neće biti dovoljno puko prilagođavanje procesu starenja. Politika mora istovremeno dati svoj najveći mogući doprinos da ponovno poboljša nepovoljan demografski razvoj. Ovdje svoje mjesto u istoj mjeri nalazi i razumna migracijska politika i politika integracije, koliko i politika za društvo koje je u skladu sa potrebama djece. ...

Ženama trebaju iste šanse na tržištu rada. Djeci trebaju dobre mogućnosti zbrinjavanja od samog početka. Porodicama treba finansijska podrška. I muškarci moraju imati priliku da u svojstvu očeva izvršavaju svoje roditeljske zadatke.

Nijedno se dijete u Njemačkoj ne smije zapostaviti, nijedan mladi čovjek ne smije biti ni ostati bez šansi za budućnost. Sva djeca imaju isto pravo na dobru brigu i obrazovanje od samog početka. Od kvaliteta obrazovanja i od kvaliteta naobrazbe naše djece istovremeno zavise njihove individualne šanse za život i ekonomska budućnost naše zemlje. Polazemo nade u porodičnu politiku koja će mladim ženama i muškarcima olakšati da ostvare svoju želju za djecom, a da se pri tome ne dovedu u opasnost njihove profesionalne želje i perspektive. Pri tome se moraju ispuniti četiri uvjeta. Prvo: ženama trebaju iste šanse na tržištu rada. Uvjet za solidarnost generacija je spolna pravda. Drugo: djeci trebaju dobre mogućnosti zbrinjavanja od samog početka. Treće: porodicama treba finansijska pomoć. I četvrto: i muškarci moraju biti u prilici i moraju htjeti da obavljaju svoje roditeljske zadatke.

.... Socijalno učešće starije generacije mora biti garantirano u svim oblastima života. Da bismo to postigli, potrebna nam je sveobuhvatna politika za tu dužu starost koja će udariti temelj jednom novom obliku solidarnosti generacija i uvezati veliki broj žena koje same žive.

Naš cilj: socijalno učešće svih

.... U odnosu na ranije decenije danas socijalno porijeklo ponovno jače odlučuje o životnim, obrazovnim i profesionalnim šansama. Naš je cilj učešće svih ljudi u socijalnom i kulturnom životu

našeg društva. Ko radi puno radno vrijeme treba da se od svog dohotka može sam izdržavati. Veliki socijalni rizici kao što su bolest, invalidnost i nezaposlenost, te sa društvenog aspekta poželjne faze u kojim se ne radi i ne privređuje, poput odgoja, te starost, moraju se solidarno obezbijediti. Hoćemo da [naš sistem socijalnog obezbjeđenja] sada obnovimo u okviru zajedničkog evropskog socijalnog modela i da ga učinimo sposobnim za budućnost u 21. stoljeću. Tamo gdje možemo učiti iz dobrih iskustava koja su stekle druge zemlje tokom obnavljanja i modernizovanja svojih društvenih i državnopravih zajednica moramo imati hrabrosti da koračamo novim putevima.

Riječ je o najboljem mogućem obrazovanju za sve, od dječijeg vrtića, preko škole, do visokoškolskih ustanova.

Da li će ljudi dobiti šansu za učešće putem obrazovanja ne smije zavisiti od njihovog socijalnog i etničkog porijekla ili od njihovog spola. Stoga je pristup obrazovanju, naobrazbi i kulturi centralni element jednakosti šansi i pravde kod učešća. Djeca koja potječu iz slojeva društva kojim je obrazovanje daleko, često imaju i migracijsku pozadinu, trebaju od nas posebno ciljanu pomoć. U svim oblastima našeg društva nam treba više ljudi sa kvalitetnom naobrazbom i visokoškolskim obrazovanjem. Pristup studiju mora biti šire otvoren za nadarene iz svih slojeva društva. Bitno nam je najbolje moguće obrazovanje za sve: od vrtića, preko škole, do studija, te istovremena pomoć uširinu i u vrhu.

Naš cilj: trajan napredak

Naš je cilj napredak koji će slijediti osnovnu ideju trajnosti. To znači da ne smijemo djelovati samo ovdje i sada, nego da moramo preuzeti odgovornost za budućnost generacija koje dolaze. U pitanju budućeg korištenja energije spajaju se socijalni, ekonomski i ekološki izazovi na globalnom nivou. Hoćemo i moramo van iz opasnosti i prisila atomske i naftne industrije, kako bismo dugoročno unapređivali prelazak u solarnu eru. Ne možemo se odreći zahtjeva za prestankom korištenja atomske energije. Igramo na kartu stvaranja i primjene jedne nove mješavine energije koja se sastoji od uštede i efikasnosti energije, inteligentnog korištenja uglja i plina, i, prije svega, izgradnje sistema obnovljive energije.

Novi socijalni sporazum

Sloboda, pravda i solidarnost osnovne su vrijednosti koje socijaldemokratija slijedi i u 21. stoljeću. Društvo slobodnih i jednakih ljudi treba da se sporazumi kako će harmonizirati različite interese između društvenih trupa, generacija i spolova. ...

Socijalni sporazum mora jačati demokratiju. Hoćemo živu demokratiju i jednako učešće svih u donošenju odluka u društvu. Demokratija nikada nije konačno obezbijeđena, uvijek se mora iznova za nju izboriti i ispuniti je životom, u sitnim i velikim stvarima. Zalažemo se za djelotvornu državu u aktivnom građanskom društvu. Odlučujuće za prihvatanje demokratske države za građanke i građane je mogućnost da se razumije njeno djelovanje na svim nivoima..

Zalažemo se za djelotvornu državu u aktivnom građanskom društvu.

Potrebno nam je jako građansko društvo. Kako bismo obnovili socijalne sprege, solidarnost i kompaktnost svuda u našem društvu, kako bismo na odgovoran način koristili slobode i svim ljudima u kvalitetu njihovog života obezbijedili i razvili javni prostor, potrebne su nam aktivne građanke i građani.

Potrebni su nam pozitivan odnos i prihvatanje svoje države. Neophodna je i aktivna i kooperativna država koja će građanke i građane pomagati da djeluju odgovorno i solidarno. Takva država ne smije biti ni birokratska ni osiromašena i bez autoriteta. Ovoj državi trebaju finansijski resursi kako bi mogla djelovati u cilju zajedničkog dobra.

Prema našem shvatanju, novi socijalni sporazum na poseban način mora se zasnivati na sljedećim spoznajama:

- Ako se od ljudi u 21. stoljeću traži više fleksibilnosti, onda se oni moraju osloniti na obnovljene oblike socijalne sigurnosti koje odgovaraju tom dobu, na učešće u onom što se posjeduje i o čemu se odlučuje, na obrazovanje i aktiviranje.

- Ako hoćemo da u budućnosti očuvamo visok stepen blagostanja, potrebno je više javnih investicija u socijalne usluge, u obrazovanje, inovacije i infrastrukturu.

- Ako država treba u izmijenjenim uvjetima sačuvati svoju učinkovitost i legitimnost, građanke i građani moraju osjećati da je to partner na koji se u svako doba mogu osloniti.

- Ako hoćemo da globalna tržišta trajno povećavaju blagostanje i omoguće više zaposlenja, onda ona za dobrobit svih moraju biti fer organizovana na nacionalnom, evropskom i međunarodnom nivou.

- Ako hoćemo da u uvjetima našeg vremena ostvarimo ravnopravnost spolova, žene moraju dobiti jednake šanse na tržištu rada i onda se za žene i za muškarce mora obezbijediti spojivost zaposlenja i porodice.

- Ako u 21. stoljeću hoćemo da ulažemo na kartu privrednog porasta, mora biti jasno da će se za tako nešto moći preuzeti odgovornost i da će to biti moguće samo na osnovu trajnog korištenja resursa.

Za nas su pri tome od posebnog značaja tri centralna elementa kako bi se međusobno povezale promjene i sigurnost: sveobuhvatno okretanje evropskoj dimenziji politike, modernizacija Socijalne Tržišne Privrede, te sistematski razvoj socijalne države koja djeluje preventivno.

Politički jačati i socijalno graditi novu Evropu

U eri globalizacije Evropa je prostor izgradnje životnih uvjeta i istovremeno prostor zaštite. Jasno je da prevladavaju prednosti ujedinjene Evrope u odnosu na svaku zamislivu alternativu. [Ali] evropski proces ujedinjenja i u Njemačkoj poznaje gubitnike i dobitnike. Stoga je potrebno da se Evropa shvati kao zajednički životni prostor koji se isto-

vremeno zasniva na konkurentnoj sposobnosti, na minimalnim socijalnim standardima i na trajnosti.

Jednostrano ekonomski usmjerena integracija dovodi u opasnost postojeće zajedničke predmete interesovanja i legitimaciju evropskog projekta. Samo ukoliko se ljudi uspiju uvjeriti u korist Evropske unije, može se nastaviti neophodno produbljivanje Evropske unije. Stoga, ko želi da profitira od ujedinjenja Evrope, istovremeno mora stvoriti socijalne uvjete za privredni porast. One, kojim je evropska politika nepovoljna, dobitnici ne smiju napustiti i ostaviti same na udaru oluje.

Ne postoji jedan jedinstveni evropski socijalni model, ali postoji zajednička obaveza na princip Socijalne Tržišne Privrede.

Evropa u 21. stoljeću može biti inovativna regija sa jakim privrednim porastom samo ako se istovremeno gradi kao atraktivni socijalni prostor. Ne postoji jedan jedinstveni evropski socijalni model, ali postoji zajednička obaveza na princip Socijalne Tržišne Privrede, kako je predviđa nacrt Ustava Evropske unije.

U tom smislu se mi zalažemo da se Evropa shvati i organizira kao pozitivan odgovor na izazove globalizacije. U socijaldemokratskoj perspektivi Evropa znači proces međusobnog davanja i uzimanja za dobrobit svih. Jaka Evropa pretpostavlja jake i djelotvorne države, koje su istovremeno svjesne svojih vlastitih granica djelovanja i upravo zbog toga spremne na kooperaciju. Kao partneri koji se međusobno obavezuju, takve države u Evropskoj uniji prepoznaju historijski projekt zajedničkog dobitka. Veća vrijednost Evrope zahtijeva i dovoljno djelotvornosti evropskih institucija, jasnu regulativu donošenja odluka i realističnu šansu da se za političku izgradnju mogu pridobiti većine. Stoga se zalažemo za evropski ustav. Mi, socijaldemokrati, uvjereni smo da jaka Evropa mora biti i transparentna i demokratska ukoliko ljudi treba da prihvate njene odluke.

EU je znatno doprinijela otvaranju tržišta. Ove procese trebala bi pratiti politika minimalnih standarda. Na mjestu nefer socijalne i porezne konkurencije socijalni standardi moraju ugaziti put koordinaciji centralnih poreznih stopa i zakonskih minimalnih plaća. Učešće radnika u donošenju odluka pokazalo se posebno produktivnom snagom, mi težimo da se ono primjenjuje i u evropskim preduzećima.

Ukoliko uspijemo ojačati sposobnost djelovanja EU, prije svega sposobnost koordinacije, onda EU moramo omogućiti primjerene finansijske resurse. Kako bi se postigao ovaj cilj, perspektivan bi pravi put bio vlastiti izvor poreza za EU.

Fer konkurencija i inovacije: modernizirati Socijalnu Tržišnu Privredu

Mi, socijaldemokratkinje i socijaldemokrate, zalažemo se za fer konkurenciju na tržištu. Ona je osnova našeg blagostanja. No, tržišta nisu savršena. Stoga, kako bi funkcionisala, potrebna im je fer regulativa i jasan okvir.

Neophodna je i ekonomska politika koja odgovara realnoj situaciji, koja će jačati i ponudu i potražnju. Hoćemo dobre konkurentske uvjete za naša preduzeća. Ali centralna proba politike koja je orijentirana ka ponudi mora se zasnivati na tome da li ona stvarno i dovodi do povećanja investicija i zaposlenja.

Neophodne su javne investicije koje će konstantno rasti.

Inovativna i konkurentna ekonomija jasno više investira u obrazovanje, istraživanje i infrastrukturu. Neophodne su javne investicije koje će konstantno rasti. Kako će iz takvih investicija svi imati koristi, i preduzeća i imućna privatna domaćinstva moraju jače nego do sada sudjelovati u poreznom finansiranju ovih zadataka.

U dinamičkoj ekonomiji ne može biti garancija za egzistenciju preduzeća na određenim lokacijama. No, istovremeno se preduzeća koja ostvaruju profit moraju zaštititi od kratkoročnih napada i neprijateljskih preuzimanja preduzeća. Otvorena tržišta finansija i kapitala mogu samo onda biti od koristi za ekonomiju i opću dobrobit ako su regulisana i ako se obavežu da će transparentno raditi.

Novi oblici određivanja radnog vremena i naknade za rad ne smiju dovesti do jednostranog prebacivanja rizika na zaposlenice i zaposlenike. Ko traži više fleksibilnosti mora ponuditi i nove garancije. Potreban nam je zajednički napor privrede, zaposlenika i države kako bi princip cjeloživotnog učenja postao praktična realnost.

Ko zahtijeva više fleksibilnosti mora ponuditi i nove garancije.

Našem društvu potreban je dogovor koja bi javna dobra trebalo isključiti iz čistog tržišnog principa. Iz socijaldemokratske perspektive ovdje prioriteto spada obrazovanje, zdravlje i sigurnost. Ipak, država ova dobra ne mora sama obezbijediti. U mnogim slučajevima može biti svrsishodnije da ona ljudima obezbijedi pristup javnim dobrima i otvori prostor za privatnu inicijativu. Moramo se usaglasiti i o tome koje znanje mora nekom društvu kao javno dobro stajati na raspolaganju kako bi ga svi mogli koristiti.

Na bitnim tržištima budućnosti mi se uzdamo u industrijsko-političke alijanse ekonomije, istraživanja, zaposlenika i politike. Moderna industrijska politika i politika pružanja usluga danas u prvom redu znači jačanje inovativnih snaga na tim tržištima. Tamo gdje su tržišta troma, mora se ojačati konkurencija. Država vlastitom potražnjom ili inteligentnom regulativom može djelovati kao pionir i tržištima sutrašnjice dati značajne poticaje.

Ne možemo više poći od pretpostavke da nam u svim regijama naše zemlje može poći za rukom da ljudima donesemo dovoljno posla. Stoga je neophodna i spremnost ljudi da idu tamo gdje ima posla.

Učešće zaposlenika u raspolaganju i donošenju odluka važan je princip Socijalne Tržišne Privrede i socijalne demokratije. Stoga se izričito zalažemo za tarifnu autonomiju i učešće u donošenju odluka. To su istovremeno ključni elementi ekonomske kulture koja je svjesna suodgovornosti preduzeća i aktera finansijskog tržišta za dobrobit društva.

Nova ideja: socijalna država koja djeluje preventivno

Centralni element novog socijalnog sporazuma za Njemačku mora biti jedna modernizovana i pozitivna ideja za našu socijalnu državu. Ne želimo socijalnu državu sa manje struktura, nego bolju socijalnu državu. Naša ideja za 21. stoljeće je socijalna država koja djeluje preventivno, koja jače nego do sada investira u ljude i njihove potencijale.

Socijalna država koja djeluje preventivno i koja investira u ljude unapređuje zaposlenje, uzda se u zdravstvenu prevenciju i sprečava pojavu siromaštva. Ona, zajedno sa onim kojih se to tiče, oblikuje promjene i priznaje egzistencijalni značaj obrazovanja za pojedince, kao i za budućnost našeg druš-

tva. Socijalna država treba aktivirati ljude da odgovorno strukturiraju svoj život. Istovremeno ona mora biti pouzdana. Ljudi vjeruju samo onoj socijalnoj državi koja im nudi dugoročnu sigurnost.....

Socijalna država mora u budućnosti biti više usmjerena ka statusu građanina, a manje ka formi djelatnosti. Trebao bi se smanjiti nivo doprinosa, a povećati dio poreza.

Socijalna država [se mora] u budućnosti jače usmjeriti ka statusu građanina, a manje ka obliku djelatnosti ljudi. Istovremeno, socijalna država budućnosti treba širu osnovu finansiranja, koja će se manje nego do sada oslanjati na doprinose za socijalno osiguranje. Nivo doprinosa trebao bi se smanjiti, a dio poreza povećati, kako bi svi, ne samo zaposleni u radnom odnosu, sudjelovali u solidarnom finansiranju.

Iste šanse za muškarce i žene u društvu, porodici i profesiji ostaju centralni zadatak. Naši su ciljevi restrukturisanje tržišta rada u skladu sa potrebama spolova i jednako usmjerena raspodjela plaćenog i neplaćenog rada. Hoćemo da žene i muškarci u istoj mjeri mogu ostvariti svoje profesionalne želje i da partnerski mogu podijeliti brigu o porodici. Radimo u korist cilja da se prevaziđe tradicionalna podjela uloga kod izbora studija i profesije. Ovo je ključ za trajno poboljšanje profesionalnih šansi za žene, te šansi za ostvarenje zarade i građenje karijere.

Svi ljudi trebaju neovisno o svom radnom statusu sudjelovati u medicinsko-tehničkom napretku. Sve građanke i građani moraju se uključiti u solidarnost našeg zdravstvenog sistema.

I u budućnosti se svim ljudima mora omogućiti da i u starosti raspoložu dovoljnim dohotkom. Istovremeno, dotična generacija koja privređuje i plaća doprinose ne smije se preopteretiti. Obezbjeđenje životnog standarda bit će u budućnosti moguće samo kombinacijom zakonske penzije i lične prevencije.

Naša je ideja socijalno obezbijedena radna biografija za muškarce i žene.

Sigurnost i učešće se u prvom redu omogućavaju privređivanjem. Ljudi trebaju biti u prilici da dug period svog života obavljaju neku djelatnost.

Stoga socijalna država koja djeluje preventivno i koja investira u ljude mora doprinijeti da obavljanje djelatnosti omogućava normalan život i priznanje, da ne čini bolesnim, da obezbjeđuje i izgrađuje postojeće kvalifikacije, te da se može uskladiti sa

životom u krugu porodice. Naša je ideja socijalno obezbijeđena radna biografija za muškarce i žene. To prije svega znači bolje obezbjeđenje prelaza između različitih životnih faza – obavljanja djelatnosti i neobavljanja djelatnosti.

SPD kao lijevičarska narodna partija

SPD je nastala iz njemačkog radničkog pokreta. Cilj joj je bio poboljšanje životne situacije radnih ljudi. To je bilo veliko socijalno pitanje tadašnjice. I danas smo partija koja se hvata u koštac sa novim socijalnim pitanjima i socijalnim pitanjima naslijeđenim iz ranijeg perioda.

Naše društvo karakteriše mnoštvo kultura, stilova života, vrijednosti i interesa. Mi sebe shvatamo kao lijevičarsku partiju jer hoćemo tu raznolikost integrisati i uvezati na osnovu naših temeljnih vrijednosti. Nismo partija za neku određenu klasu, sloj, regiju ili pojedinačnu grupu. Usred društva, mi smo politička domovina za sve one koji Njemačku grade u skladu sa idejom socijaldemokratije i koji i evropski i globalno hoće da ostvare načela socijalne demokratije.

Samo ukoliko se društvena sredina može pridobiti za politiku socijaldemokratije i ako se i sama zalaže za politiku socijalne demokratije, onda je ona i moguća.

Time smo istovremeno stranka solidarnog centra. Samo ako se društvena sredina u našoj zemlji može pridobiti za politiku socijaldemokratije i ako se i sama zalaže za politiku socijalne demokratije, onda je ona i moguća. Solidarna sredina je ona koja plaća poreze jer hoće pravednu državu, sposobnu za djelovanje. Ona je ta koja se uz veliki angažman brine da solidarno građansko društvo zaživi i živi i u praksi.

Osnova za našu politiku su temeljne vrijednosti slobode, pravde i solidarnosti. Jedinstvo ove tri temeljne vrijednosti, povezano u političkom projektu socijaldemokratije, razlikuje nas od svih drugih partija. Kao dio socijalističke internacionalne i evropske socijaldemokratije SPD više nego ikada vodi programski dijalog sa svojim sestrinskim partijama. Internacionalna socijaldemokratija je najvažnija snaga, kada je riječ o tome da se globalizacija tržišta formira kroz globalizaciju politike koja djeluje u korist čovjeka.

Dosadašnja izdanja „Vizije i opcije za jugoistočnu Evropu“

Einwirkungen der EU auf das Europäische Sozialmodell und den sozialen Zusammenhalt Lothar Witte – Dr.Heinrich Sassenfeld	http://www.fes.org.yu/thira_files/publikacije/2006/10.EvropskiSocijalniModel.pdf
Nova politička ekonomija evropskog(ih) socijalnog(ih) modela Patrick Diamond	http://www.fes.org.yu/thira_files/publikacije/2006/25.Nova_politicka_ekonomija.pdf
Evropski privredni i socijalni model – geografska karta različitih interesa Marius Busemeyer, Christian Kellermann, Alexander Petring, Andrej Stuchlik	http://www.fes.org.yu/thira_files/publikacije/2006/26.Evropski_privredni_i_socijalni_model.pdf
Socijaldemokratski program nakon proširenja Evropske unije Christoph Zöpel	http://www.fes.org.yu/thira_files/publikacije/2006/27.Socijaldemokratski_program_nakon_prosirenja_Europske_unije.pdf
Madjarski nemiri Michael Ehrke	http://www.fes.org.yu/thira_files/publikacije/2007/4.Madjarski_nemiri-Simptom_centralno-evropske_krize.pdf

Dosadašnja izdanja „Materijali o socijalnoj demokratiji“

SPD i mediji Anja Kruke (Anja Kruke)	www.http://www.fes.org.yulthira_files/publikacije/2005/19.gledati%20svet%20ozn_ova.pdf
O modernizaciji berlinskog programa – Bez lažnog pijeteta! Fric V. Šarpf (Fritz W. Scharpf)	http://www.fes.org.yulthira_files/publikacije/2005/20.za%20modernizaciju%20berlinskog%20programa.pdf
Godinu dana kasnije: Istočna i srednja Evropa u krizi pristupanja Mihael Erke (Michael Ehrke)	http://www.fes.org.yulthira_files/publikacije/2005/21.godinu%20dana%20posle.pdf
O fleksibilnoj primeni Pakta stabilnosti Angelika Šval-Diren (Angelica Schwall-Düren)	http://www.fes.org.yulthira_files/publikacije/2005/22.fleksibilna%20primena%20umesto%20striktnog%20pridzavanja.pdf
Kapitalizam i socijalna tržišna privreda Iring Fečer (Iring Fetscher)	http://www.fes.org.yulthira_files/publikacije/2005/23.kontroverze.pdf
Socijalistička internacionala i globalna demokratija Kristof Cepel (Kristoph Zöpel)	http://www.fes.org.yulthira_files/publikacije/2005/12_socijalisticka_internacionala_i_%20globalna_demokratija.pdf
Liberalna iluzija nakon izbora: zajedničko tržište bez političke unije Mihael Dauderštet (Michael Dauderstädt)	http://www.fes.org.yulthira_files/publikacije/2005/13_liberalna_iluzija_posle_odrzanih_referenduma.pdf
Novi akcenti u socijalnoj politici Volfgang Šreder (Wolfgang Schröder)	http://www.fes.org.yulthira_files/publikacije/2005/26.novi%20akcenti%20u%20socijalnoj%20politici.pdf
O koristi velike koalicije u prelaznim periodima Klaus Šenhoven (Klaus Schönhoven)	http://www.fes.org.yulthira_files/publikacije/2005/27.stabilnost%20umesto%20zatsija.pdf
Granice Evrope – Kulturni relativisti i kulturalisti Hajnc Tajzen (Heinz Theisen)	http://www.fes.org.yulthira_files/publikacije/2006/21.Granice_Evrope.pdf
Sve zavisi od sistema za usmeni prenos informacija – Predrasude o izbornim kampanjama, istraživanjima javnog mnjenja, izvestavanju i odlukama Krista Hategan (Christa Hategan)	http://www.fes.org.yulthira_files/publikacije/2006/22.Sve_zavisi_od_sistema_za_usmeni_prenos_informacija
Bolja socijalna drzava Matijas Placek (Matthias Platzaeck)	http://www.fes.org.yulthira_files/publikacije/2006/23.Bolja_socijalna_drzava.pdf
Madjarski nemiri – simptom centralno-evropske krize pristupanju Evropskoj uniji? Mihael Erke (Michael Ehrke)	http://www.fes.org.yulthira_files/publikacije/2006/24.Madjarski_nemiri.pdf

